

Handreiking omgaan met gedrag

Preventief

Om een goede sfeer in de klas te creëren is het belangrijk om negatief gedrag te voorkomen en veel aandacht te besteden aan wat goed gaat.

Bij ons op school geven wij vooral aandacht aan positief gedrag. We benoemen dit naar de kinderen. Op onze school wordt gewerkt met zichtbare beloningssystemen zoals ClassDojo, fijn werken bingo, stickerkaarten of een andere manier. De leerkracht kiest iets wat voor hem/haar werkt en wat bij de groep past. Deze manieren hoeven niet het hele jaar gebruikt te worden, maar kunnen ook in een bepaalde periode worden ingezet. Een beloningstelsel waarbij niet individueel wordt beloond, maar waarbij (individueel) positief gedrag leidt tot een groepsbeloning, heeft de voorkeur.

Gouden en Zilveren weken

Daarnaast hebben wij aan het begin van het schooljaar de Gouden Weken en na de kerst de Zilveren Weken. In deze weken wordt naast aandacht voor de groepsvorming ook aandacht geschonken aan de schoolregels en de klassenafspraken worden opgesteld/geëvalueerd. Wij hebben na de herfst- en kerstvakantie gedurende 2 weken een PBS periode. In deze periode kunnen alle leerlingen muntjes verdienen voor positief gedrag in en rond de school. Deze muntjes kunnen door alle leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel gegeven worden aan alle leerlingen. Met de muntjes werken de leerlingen in de groep samen naar een groepsbeloning toe.

We zien, naast het belang van het opbouwen van relaties tussen leerlingen onderling, ook het belang in van het opbouwen van een goede relatie tussen leerlingen en leerkrachten. Ook hier besteden we intensief aandacht aan door groepsvormende activiteiten tijdens de Gouden en Zilveren weken en dit duurt natuurlijk voort tijdens de rest van het schooljaar.

Kanjerlessen

Wij geven wekelijks een Kanjerles en spreken de Kanjertaal. De collega's binnen de school halen hiervoor, volgens planning, hun licenties. Door middel van de Kanjerlessen leren leerlingen hoe zij met elkaar om kunnen gaan. Ook leren ze hoe ze zichzelf gedragen en welke keuzes ze daarin kunnen maken. De Kanjertraining legt bepaald gedrag uit door middel van petjes. Je kiest ervoor om je op een bepaalde manier te gedragen; je kiest ervoor welk petje je opzet.

- De witte pet staat voor Kanjergedrag: je gedraagt je als een Kanjer en iedereen wordt blij van hoe jij doet.
- De gele pet staat voor wat angstig en onzeker gedrag.
- De zwarte pet staat voor pestgedrag en voor het spelen van de baas.
- De rode pet staat voor meeloopedrag en voor grapjes maken ten koste gaat van een ander.

Je kan de witte pet combineren met andere kleuren petjes.

Fontein

- Wanneer je de witte en gele pet op hebt, gedraag je je vriendelijk, bescheiden en leef je je goed in een ander in.
- Wanneer je de witte en de zwarte pet op hebt, geef je op een goede manier leiding.
- Wanneer je de witte en rode pet op hebt, maak je grappen zonder iemand te kwetsen en breng je sfeer in de groep. Iedereen vindt het leuk wat je doet.

Wanneer in de Kanjertaal gesproken wordt, worden de kleuren van de petjes erbij betrokken. Daarnaast wordt bij ongewenst gedrag ook benoemd: "Is het je bedoeling dat...?"

In sommige gevallen is het tijdelijk uit de groep plaatsen van een kind uit de groep nodig om rust te creëren voor een leerling zelf of voor de andere leerlingen. We noemen dit een cooling down. Dit werkt als volgt: De leerling gaat voor een cooling down naar een andere klas. Dit is niet voor een vaste tijd, maar zolang nodig is voor de leerkracht en/of leerling. Het doel is rustig worden. In plaats van het invullen van een time-out formulier krijgt de leerling werk of iets anders mee om te doen in de andere klas, waardoor een leerling ook daadwerkelijk tot rust kan komen. Een cooling down is dus geen consequentie, maar een pedagogische interventie.

Curatief

Negatief gedrag kan in alle groepen voorkomen. Dit kan soms worden genegeerd, maar het is belangrijk om tijdig te begrenzen. We onderscheiden licht grensoverschrijdend en zwaar grensoverschrijdend gedrag. Hieronder noemen we voorbeelden. De context bepaalt voor een deel de ernst van de situatie. De leerkracht schat de situatie in.

Onder licht grensoverschrijdend gedrag verstaan we onder andere:

- Schelden
- Fysiek geweld (licht, bijvoorbeeld een zachte duw, een 'baka', etc)
- Kinderen uitdagen door bijvoorbeeld gekke bekken trekken, opmerkingen maken, etc.
- Les verstoren, zoals: door de klas heen praten, geluiden maken, etc.
- Ongepaste opmerkingen of gebaren

Onder zwaar grensoverschrijdend gedrag verstaan we onder andere:

- Schelden (zeer ernstig)
- Fysiek geweld (zwaar, bijvoorbeeld schoppen of slaan met het doel om een ander pijn te doen)
- Bedreigingen
- Seksueel grensoverschrijdend gedrag, zoals aanrakingen
- Pesten
- Diefstal en vernieling
- Herhaald licht grensoverschrijdend gedrag

Wanneer kinderen grensoverschrijdend gedrag laten zien, corrigeert de leerkracht hen. Bij zwaar grensoverschrijdend gedrag kan de leerkracht consequenties verbinden aan dit gedrag. Daarbij gaan we

---

Fontein

er zoveel mogelijk vanuit dat de consequentie verband houdt met het gedrag. Bijvoorbeeld: wanneer je iets kapot hebt gemaakt, dan zorg je ervoor dat de schade hersteld wordt. Heb je op tafels getekend? Dan maak je die weer schoon. "Pauzeer" je tijdens werktijd? Dan maak je je werk af in de pauze. Je mag hierbij altijd advies vragen aan de KO'ers.

Nablijven en binnenblijven in de pauze kan worden ingezet. Leerlingen mogen niet alleen in een lokaal blijven, dus worden zij geplaatst in een andere klas of de leerkracht blijft zelf in de klas (grote pauze). Bij binnenblijven in de grote pauze wordt dit besproken met de tso-coordinator of medewerker die bij de groep staat. We zetten geen kinderen op de gang, omdat hier geen toezicht op is.

Het verbinden van een consequentie aan gedrag is het meest effectief als het kind de consequentie accepteert. Het doel is dat kinderen inzien dat hun gedrag moet veranderen. Consequenties worden nooit ingezet om kinderen te kwetsen, kleineren of pijn te doen (zwarte pet). Ze zijn redelijk, rechtvaardig en proportioneel (combinatie van zwarte en witte pet).

Het afstemmen met ouders over de consequentie is van groot belang. Ouders worden op de hoogte gesteld van de gebeurtenissen. In sommige gevallen wordt met ouders overlegd wat een passende consequentie is.

De time-out

Wanneer sprake is van (zwaar) grensoverschrijdend gedrag, kan de leerkracht kiezen voor het geven van een time-out. In dit geval wordt een leerling verwijderd uit een groep voor onbepaalde tijd en ook hier is het doel voor de leerling om rustig te worden, maar in dit geval is het ook een consequentie van het gedrag dat de leerling heeft vertoond. De situatie wordt nabesproken met de leerkracht. De leerkracht kan ervoor kiezen om bij die nabespreking gebruik te maken van een time-out formulier om samen te reflecteren op de gebeurtenis en het kind inzicht te geven in de situatie en zijn eigen gedrag. Na schooltijd worden ouders telefonisch geïnformeerd over het voorval en ook KO wordt (persoonlijk of via de mail) op de hoogte gesteld. Het verslag van het gesprek met leerling en ouders komt in ParnasSys.

Bij (herhaaldelijk) zwaar grensoverschrijdend gedrag wordt contact opgenomen met KO'ers en directie. Ook wordt er door de leerkracht contact opgenomen met ouders. Als dit wenselijk is kan KO of directie hierbij aansluiten.

Fontein

Veiligheid

Bij herhaaldelijk zwaar grensoverschrijdend gedrag, of wanneer de veiligheid van de leerlingen of de leerkrachten in ernstige mate in het geding is, kan de directeur overgaan tot een schorsing. De werkwijze staat beschreven in het protocol "schorsing en verwijdering".

Hulp voor kinderen met gedragsproblemen

Wanneer kinderen regelmatig grensoverschrijdend gedrag laten zien (bijvoorbeeld wekelijks), dan is daar vaak een reden voor. Deze kinderen worden besproken met de KO'er, zodat we adequate hulp kunnen bieden aan de leerling. Hiervoor wordt een plan gemaakt. Tegelijkertijd wordt onderzocht wat er nodig is om de veiligheid in de klas te waarborgen.

Ondersteuning

Wanneer leerlingen storend gedrag vertonen tijdens ondersteuning, kunnen dezelfde consequenties ingezet worden als hierboven besproken. Ook kunnen zij teruggestuurd worden naar hun eigen klas. Wanneer een leerling ondersteuning krijgt vanuit een arrangement of voor het traject voor onderzoek naar dyslexie, kunnen ook consequenties gegeven worden als een leerling grensoverschrijdend gedrag vertoont. Wanneer dit vaker gebeurt, zal de leerkracht contact opnemen met de ouders om dit te bespreken. Dit kan ook betekenen dat een onderzoek voor dyslexie bijvoorbeeld niet aangevraagd kan worden.